

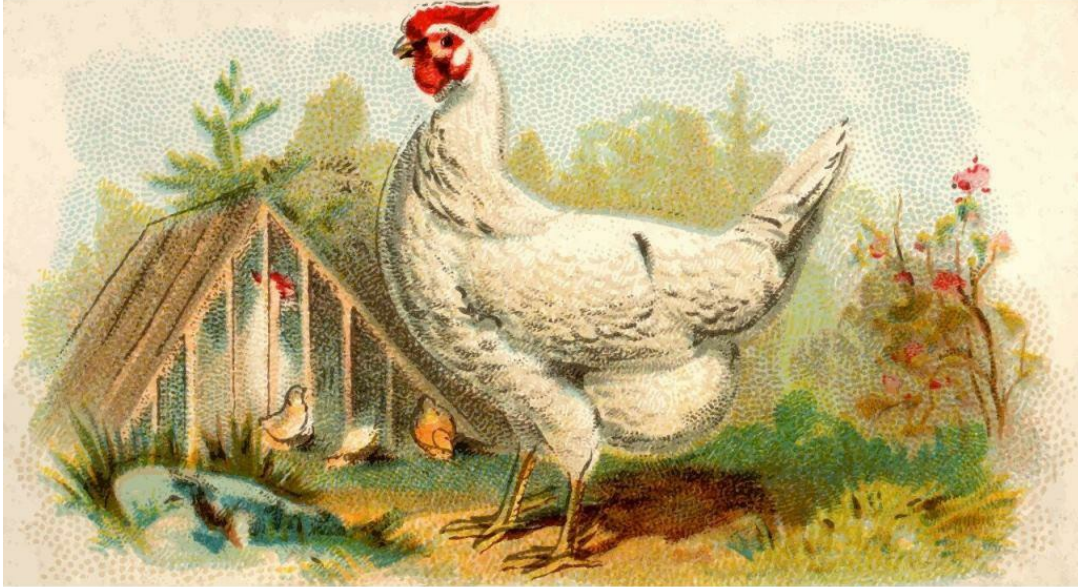
עדנה גורני

עורכת מדור שירת הסביבה

מאמר זה עבר שיפוט עמיתים

ציטוט מומלץ

גורני ע. 2022. שחיטה כשרה / שירה סתיו. אקולוגיה וסביבה 13(1): 72-73.

שחיטה כשרה / שירה סתיו

27 באפריל, 2022

גיליון אביב 2022 / כרך 13(1)

שירת הסביבה

בְּכֹל יוֹם שְׁלִישֵׁי שְׁלֹחַה אוֹתִי אִמָּא / לַשְׁחֹט תִּרְנַגְלוֹת / שְׁלוֹשׁ אוֹ אַרְבַּע / עִמְדוּ צְפוּפוֹת בְּסֵל הַפִּלְסְטִיק הַיָּרֵק / הַמִּתְמַלֵּא בְּפִקֻּשׁ / וּפּוֹחֲדוֹת מֵאוֹד. / לַטְפֵּתִי אֶת רֵאשִׁיָּהוּן לְהַרְגִּיעַן / וּנְקִשְׁנֵקֵב הַשׁוֹחֵט אֶת צְוֹאֲרָהּ שֶׁל הָאֲחִת / הַפֶּךְ אוֹמֶה לְהִגִּיר אֶת דְּמָהּ / שׁוֹפְתִיו מִמְלַמְלוֹת תְּפִלָּה, / סוֹבְבֵתִי אֶת הַסֵּל / שְׁלֵא יִרְאוּ מֶה מְצַפֶּה לָהֶן / (גַּם אֶת רֵאשֵׁי סוֹבְבֵתִי) / צְרִיךְ לְחַכּוֹת עַד שֶׁיִּחְדְּלוּ לְהִתְרוֹצֵץ סָבִיב / לְחַבֵּט אֶת כַּנְפֵיהֶן בְּחוּל / וְלִהְיוֹת דָּם מְצוּאָר שְׁחוּט / צְרִיךְ לְחַכּוֹת עַד שֶׁהַגּוֹף יָדֵם / וְלִהְיוֹתִיר אוֹתָן אֶל תוֹךְ הַסֵּל / הַנִּחְתֵּתִי אוֹתָן / הָאֲחִת עַל רְעוּתָהּ / יְלָדוֹת רַכּוֹת מְזֻהָמוֹת / אִמָּא בְּבֵית הַכִּינָה מִיָּם רוֹתְחִים / לְהַקְלֵל עַל הַמְרִיטָה / בְּכֹל יוֹם שְׁלִישֵׁי / אֶת הָרֵאשִׁים חֲתֻכֵּתִי בְּסִכִּין חַד / צְרִיךְ לְהַפְעִיל הַרְבֵּה לַחֵץ בְּפִרְקֵה הַיָּד / טִמְנֵתִי עִמָּךְ בְּפִחַ הַזָּבֵל / כְּסִיתִי מֵהַר בְּזָבֵל אַחֵר / שְׁלֵא יִסְתַּכְּלוּ עָלַי / בְּעֵינַיִם / אֶת אֲצָבָעוֹת הַרְגָלִים צְרִיךְ לְחַתֵּךְ בְּפִרְקֵה / בְּדִיוֹק לְפָנַי הַצְּפָרְנַיִם / שֶׁהַסְתַּכְּלוּ עָלַי / צָהָבוֹת מְצַעֵר וְנִינָה / זֶה טוֹב לְמַרְקֵה / גְּלִטִּין טִבְעִי / כִּךְ אוֹמְרִים / וְלִהְיוֹת עִם הַזָּפֵק הַיָּרֵק / שְׁלֵא יִתְפּוֹצֵץ לְךָ בְּיָדֶיךָ / וְיִרְעִיל הַכֵּל / מִתְיַשְׁהוּ חֲדָלְנוּ לְמַרֵּט אֶת הַנוֹצוֹת / שֶׁנִּדְבָּקוֹת לְאֲצָבָעוֹת, קֶשֶׁה לְהַפְטֵר מֵהֶן, / קֵל יוֹתֵר לְפַשֵּׁט אֶת הַעוֹר / וְזֶה מֶה שֶׁעוֹשׂוֹת נְשִׁים מְאֵז וּמַעוֹלִים / כִּכְפָּפָה נְחַלְצָת מִיָּד / בְּשִׁתְיָקָה / בְּכֹל יוֹם שְׁלִישֵׁי / וְרִיחַ הַתוֹעֵבָה עוֹמֵד בְּבֵית / שְׁנָאת הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים / שְׁנָאת הַבֵּת הַפְּנִימִית / שְׁנָאת הַפְּנִים. / וּבִיּוֹם שְׁשֵׁי הַעוֹף הַמְּמַלָּא / בְּבִטּוֹן הַמְּלֵאָה / רוֹבֵץ.

מתוך: שירה סתיו. 2012. לשון אטית. הוצאת דביר.

בין המילים

בְּכֹל יוֹם שְׁלִישֵׁי יֵלְדָה נוֹשָׂאוֹת תִּרְנַגְלוֹת בְּסֵל – שְׁגֵרָה שֶׁל מוֹוֹת. הַיֵּלְדָה מְזַדְדָה עִם הַתִּרְנַגְלוֹת – הַיָּא יוֹדַעַת שְׁהוֹן פּוֹחֲדוֹת וּמְנַסָּה לְהַרְגִיעַ אוֹתָן, לְלַטֵּף אֶת רֵאשֵׁן. הַשׁוֹחֵט אֵינוֹ מִתְמַהֵמָה – בְּרַעַג הַבָּא הוּא מְנַקֵּב אֶת צוּאוֹרָה שֶׁל הַתִּרְנַגְלוֹת הָרֵאוּשׁוֹנָה וּמְגִיר אֶת דְּמָהּ. שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה, כּוֹתֵרֶת הַשִּׁיר, מַחִיבֵת זֹאת, כִּיוּן שְׁחַל אִיסוֹר עַל אֲכִילַת דָּם, "כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ". שׁוֹפְתִיו מִמְלַמְלוֹת תְּפִלָּה, קְרוֹב לוֹדוּאֵי אֶת בְּרַכַּת הַשְּׁחִיטָה, מַעֲשֵׂי יוֹם-יוֹמִי וּשְׁגוֹר.

הַיֵּלְדָה לֹא הַתִּרְגְּלָה לְמַחְזָה שֶׁמִּתְקִיִּים כֹּל יוֹם שְׁלִישֵׁי. הַיָּא מִרְחַמַת עַל הַתִּרְנַגְלוֹת, וּבְזִמְנָה הַשְּׁחִיטָה שֶׁל הָרֵאוּשׁוֹנָה

היא מסובבת את הסל, כדי שהאחרות לא ייאלצו לצפות בסכין, בדם, בהתרוצצות של חבלי המוות. מעשה נוקב, מכמיר נפש, מזעזע. גם הילדה מסובבת את ראשה. בסיום השחיטה היא מניחה בסל את התרנגולות המתות, רואה בהן ילדות רכות, כמוה, מזוהמות בפרש ובחול, אולי בדם. בבית מתקדמות ההכנות למריטה ולבישול. הילדה חותכת את הראשים, מטמינה עמוק בפח הזבל, ומכסה מהר בזבל אחר, כדי שהעיניים לא יביטו בה. אבל מהמבט המוכיח אי אפשר להימלט – ציפורני האצבעות מסתכלות בילדה, צהבות מצער וטוינה. בזמן ההכנה לבישול יש להיזהר שהזפק לא יתפוצץ וירעיל את התבשיל – נקמה מאוחרת? העיניים, הציפורניים, אפילו הנוצות נדבקות לאצבעות וקשה להיפטר מהן. ריח העוף המתבשל הוא ריח התועבה, / וביום ששי העוף הממלא / בבטן המלאה / רובץ. אין להיפטר מהאשמה.

הילדה, או האישה הכותבת שנים מאוחר יותר, או שתיהן, חשות שנאה, אולי לתפקיד המגדרי שהופנם בהן, שאולצו למלא, וזה מה שעושות נשים מאז ומעולם, ואולי מאז הן סולדות מבשר, מאיברים פנימיים, מעוף ממולא.

רוב הילדים שגדלים בישראל כיום ורוב המבוגרים שחיים בה, לא מכירים את התמונה ששירה סתיו מתארת בשיר. הקשר עם בעלי החיים, תרנגולות במקרה זה, לא מתקיים, כי איננו מגדלים את בעלי החיים, ואיננו שותפים לשחיטה, להריגה, אלא קונים בסופרמרקט מוצר ארוז, קפוא בדרך כלל, שאינו דומה לחיה. למעשה, בעלי החיים אינם נתפסים כיצורים חיים, אלא כחומר גלם בתעשיית המזון שמפיקה מהם מוצרי צריכה – בשר, חלב וביצים, וכאלה כמובן שאינם קרובים לנו ואינם שותפים לנו, ואין לנו אחריות מוסרית כלפיהם.

כותרת השיר אירונית – השחיטה נעשית לפי חוקי הכשרות, אך המשוררת מטילה ספק בכשרות המוסרית שלה. התפילה הנאמרת במהלכה יוצרת ניגוד בין מותו של אדם, שקבורתו מלווה בתפילה מיוחדת, לבין הריגתו המכוונת של יצור חי, שאין בינה לבין התפילה דבר.

השיר מזמין כל אחת ואחד לחשוב באופן עמוק מה רובץ לנו בבטן, מתי ובאילו נסיבות אנחנו מסובבים את ראשנו, למי אנחנו מפנים עורף.